

KLAGANDEN

Se bilaga 1

Ombud: Advokaterna Torgny Wetterberg och Kristoffer Ribbing samt
jur.kand. Marcus Brosché
A1 Advokater KB

MOTPART

Energimarknadsinspektionen

ÖVERKLAGADE BESLUT

Se bilaga 1

SAKEN

Villkor i samband med ökning av intäktsram enligt 5 kap. 20 § ellagen
(1997:857)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver de överklagade besluten i den del som avser att beloppet som har ökat intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 inte kan föras vidare till tillsynsperioden 2020–2023.

YRKANDEN M.M.

Klagandena (elnätsföretagen) bedriver elnätsverksamhet. Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutade med stöd av 5 kap. 20 § ellagen att för tillsynsperioden 2016–2019 öka intäktsramen för elnätsföretagens respektive redovisningsenhet med i besluten angivna belopp. Beloppen motsvarar skillnaden mellan den slutliga intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 och de intäkter företagen hade för respektive redovisningsenhet under samma tillsynsperiod. I besluten angav Ei även att ”detta belopp kan inte föras vidare till tillsynsperioden 2020–2023”.

Elnätsföretagen yrkar att förvaltningsrätten undanröjer de överklagade besluten såvitt avser den delen att underskottet inte kan föras vidare till tillsynsperioden 2020–2023 och förklarar att de av Ei ökade intäktsramarna avseende tillsynsperioden 2016–2019 får föras vidare till flera efterföljande tillsynsperioder. Elnätsföretagen åberopar utlåtande av professor Olle Lundin.

Ei motsätter sig bifall till överklagandena.

I bilaga 1 finns en förteckning över samtliga klaganden som omfattas av denna dom, målnummer hos förvaltningsrätten och uppgifter om överklagade beslut.

VAD PARTERNA ANFÖR**Elnätsföretagen**

I oktober 2011 meddelade Ei beslut om elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012–2015. Ei kom därvid att beräkna intäktsramarna med övergångsmetoden, schablonmetoden samt en kalkylränta om 5,2 procent. Som en konsekvens därav kom elnätsföretagens intäktsramar att bli

väsentligen lägre än vad de hade rätt till. Ei:s beslut gällde dock omedelbart och oaktat att besluten överklagades. Sedan ett stort antal elnätsföretag överklagat Ei:s beslut kom förvaltningsdomstolarna att bifalla elnätsföretagens överklaganden. Domstolarna konstaterade att den av Ei tillämpade övergångsmetoden inte var förenlig med ellagen och att kalkylräntan rätteligen skulle uppgå till 6,5 procent.

Processerna angående elnätsföretagens intäktsramar avgjordes slutligt först i slutet av mars 2015, dvs. först när den aktuella tillsynsperioden i princip var till ända. Elnätsföretagen hade inte någon möjlighet att under tillsynsperioden 2012–2015 utnyttja de intäktsramar som domstolarna konstaterat att de hade rätt till. Detta eftersom elnätsföretagen var skyldiga att förhålla sig till de av Ei beslutade intäktsramarna till dess det förelåg ett lagakraftvunnet avgörande.

Med beaktande av förvaltningsdomstolarnas avgöranden kom elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012–2015 att bli betydligt större jämfört med de intäktsramar som följde av Ei:s beslut. Elnätsföretagen kom därför att få betydande ”underskott” hänförliga till tillsynsperioden 2012–2015. Enligt ellagen ska ett underskott från en tidigare tillsynsperiod öka intäktsramen för en senare tillsynsperiod.

Under sommaren/hösten 2015 meddelade Ei beslut gällande elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2016–2019. Först våren/sommaren 2017 meddelade Ei s.k. ”tilläggsbeslut” (för tillsynsperioden 2016–2019) med anledning av de stora underskott som uppkommit för elnätsföretagen hänförliga till tillsynsperioden 2012–2015. Det hade då passerat ett och ett halvt år i den innevarande tillsynsperioden (2016–2019). Tvist pågick vid denna tidpunkt om elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2016–2019.

Twisterna rörande elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2016–2019 avgjordes genom Kammarrätten i Jönköpings dom den 17 november 2017, vilken innebar att elnätsföretagen återigen vann framgång med sina överklaganden. Elnätsföretagens intäktsramar för perioden 2016–2019 är dock ännu inte slutligt fastställda eftersom Ei ska meddela nya beslut om intäktsramar med anledning av kammarrättens dom. Det kommer att uppstå nya underskott i elnätsföretagens intäktsramar hänförliga till tillsynsperioden 2016–2019. Dessa underskott är ännu en gång väsentligen orsakade av Ei.

Ei:s tilläggsbeslut gällande elnätsföretagens underskott hänförliga till tillsynsperioden 2012–2015 innehöll en begränsning enligt vilken Ei angav att underskotten inte kan ”föras vidare till tillsynsperioden 2020–2023”. Detta beslut utgör en begränsning av elnätsföretagens möjlighet att utnyttja underskott från tidigare tillsynsperioder. I praktiken omöjliggör begränsningen för elnätsföretagen att få del av det underskott som uppstått på grund av Ei:s felaktiga beslut för tillsynsperioden 2012–2015. Ei:s beslut står i strid med ellagen och dess förarbeten.

Bortsett från att ordalydelsen i 5 kap. 20 § ellagen inte ger stöd för Ei:s uppfattning, så förutsätter myndighetens resonemang att ett elnätsföretag alltid har två tillsynsperioder, dvs. åtta kalenderår, på sig att utnyttja en intäktsram. Med Ei:s uppfattning hade elnätsföretagen endast ca 2,5 kalenderår på sig att utnyttja befintliga underskott, istället för åtta kalenderår. I realiteten har dock ”tidsfönstret” varit kortare med hänsyn till att varje prisförändring kräver iakttagande av särskilda formalia för att de nya priserna ska börja gälla. Därtill kommer att det pågick en tvist om elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2016–2019, vilket ytterligare komplicerade elnätsföretagens situation. I realiteten innebar detta att elnätsföretagen inte kunde utnyttja den erhållna ramen för tillsynsperioden 2016–2019. De nu aktuella målen kommer knappast att vara

slutligt avgjorda innan tillsynsperioden 2016–2019 har löpt ut. Detta förhållande kan inte elnätsföretagen lastas för utan är hänförligt till Ei:s bristande myndighetsutövning.

Förarbetena ger inte heller stöd för Ei:s uppfattning att de ”utesluter en tolkning som medger att det ska gå att ta med sig ett underskott flera tillsynsperioder än en”. I förarbetena görs ett uttalande rörande 5 kap. 20 § ellagen och som benämns ”huvudregel”. Denna ”huvudregel” beskrivs i propositionen på så sätt att elnätsföretag under normala förhållanden inte ska kunna ackumulera (”hamstra”) flera tillsynsperioders underskott. Normala förhållanden innebär att ett elnätsföretag har två tillsynsperioder på sig att utnyttja en intäktsram. Under sådana normala förhållanden framstår inte den ”huvudregel” som lagstiftaren kan sägas ge uttryck för i förarbetena som orimlig. Förarbetena tar dock inte sikte på den situation som nu uppkommit. Uttalandena i propositionen kan därför inte tas till intäkt för att lagstiftaren avsett att underskott aldrig ska kunna föras över till fler än en tillsynsperiod. Den situation som elnätsföretagen nu befinner sig i kan inte vara sådan att den i förarbetena omnämna ”huvudregeln” ska tillämpas.

Ei

En outnyttjad intäktsram kan endast öka intäktsramen för en påföljande tillsynsperiod. I 5 kap. 20 § ellagen anges detta tydligt eftersom det uttryckligen står den påföljande tillsynsperioden och inte de påföljande tillsynsperioderna. Det finns i lagen inte heller någon möjlighet att göra undantag från regeln.

Även förarbetena till ellagen är tydliga med att ett underskott endast höjer intäktsramen för den påföljande tillsynsperioden och att detta innebär att ett elnätsföretag inte kan samla på sig flera tillsynsperioders underskott. Uttalandena i förarbetena stärker lagens ordalydelse och utesluter en

tolkning som medger att ett nätföretag ska få ta med sig ett underskott under flera tillsynsperioder än en.

Ei har föreslagit en förändring angående antalet perioder som underskott ska kunna tas med. Förslaget innebär att det ska vara möjligt att använda en outnyttjad intäktsram under två efterföljande tillsynsperioder, vilket alltså är ytterligare en tillsynsperiod i förhållande till dagens ordning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Lagtext m.m.

I 5 kap. 20 § ellagen anges att om en nätkoncessionshavares samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden har avvikit från intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden.

I förarbetena till den aktuella bestämmelsen anges bl.a. följande (prop. 2008/09:141 s. 46). Om intäkterna från nätverksamheten har understigit intäktsramen bör nätföretaget få höja avgifterna för överföringstjänsterna under nästpåföljande tillsynsperiod. Annars kan nätföretaget för säkerhets skull kontinuerligt prissätta sina överföringstjänster så att avgiften ligger över den godtagbara nivån i syfte att undvika att intäktsramen underskrids. Ett nätföretag bör inte kunna få samla på sig flera tillsynsperioders underskott för att senare eventuellt kraftigt höja intäkterna. Ett underskott bör därför bara kunna utnyttjas påföljande tillsynsperiod.

Vidare anges (prop. 2008/09:141 s. 111–112) att i paragrafen finns huvudregeln för vad som ska ske när ett nätföretags samlade intäkter under tillsynsperioden avvikit från intäktsramen. Enligt bestämmelsen ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska

respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden i förhållande till den period då intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen. Eftersom det i paragrafen anges att ett underskott ska höja intäktsramen påföljande tillsynsperiod, kan ett nätföretag inte samla på sig flera tillsynsperioders underskott. Om underskottet inte utnyttjas påföljande period, går det således förlorat.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten anser inte att ordalydelsen i 5 kap. 20 § ellagen ger stöd för att ett s.k. underskott som inte utnyttjas under påföljande tillsynsperiod går förlorat. Av bestämmelsen framgår att avvikelser från intäktsramen under en tillsynsperiod ska minska eller öka intäktsramen den påföljande tillsynsperioden. Ordalydelsen talar för att det är fråga om en enda intäktsram och inte en ursprunglig intäktsram och ett särskilt tillägg till eller avdrag från denna. Ei:s sätt att tolka bestämmelsen innebär vidare att det skulle behövas kompletterande regler som anger hur avräkning av intäkterna ska ske mot intäktsramen respektive tillägget eller avdraget. Sådan reglering saknas. Enligt förvaltningsrättens mening saknas stöd för att dela upp intäktsramen på detta sätt.

Förvaltningsrätten bedömer vidare att det förarbetsuttalande som Ei grundar sina beslut på inte tar sikte på den situation som nu har uppkommit för elnätsföretagen. I förarbetena anges att ett elnätsföretag inte ska kunna ackumulera flera tillsynsperioders underskott för att senare eventuellt kraftigt höja intäkterna. Lagstiftaren synes ha utgått från att ett elnätsföretag under normala förhållanden har två tillsynsperioder på sig att faktiskt utnyttja en intäktsram. I de nu aktuella fallen har elnätsföretagen inte haft någon reell sådan möjlighet att utnyttja den intäktsram som slutligen har bestämts för tillsynsperioden 2012–2015.

Förvaltningsrätten anser alltså att varken lagtext eller förarbeten ger stöd för den tolkning av 5 kap. 20 § ellagen som Ei har gjort. Ei har därför inte haft grund för att besluta att det s.k. underskottet från tillsynsperioden 2012–2015 inte kan föras vidare till tillsynsperioden 2020–2023. De överklagade besluten ska därför upphävas i den delen.

De överklagade besluten avser tillsynsperioden 2016–2019, som inte har gått till ända. Uttalanden om intäktsramen för efterföljande tillsynsperioder bör därför inte göras.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3109/1D).

Ulf Jonare
rådman

I avgörandet har även nämndemännen Lena Berglert, Majvor Gyllhamn och Leif Karlsson deltagit. Föredragande har varit Mari Upphagen.

FÖRTECKNING ÖVER ÖVERKLAGADE BESLUT M.M.
Mål nr 1964-18

Klagande: Jönköping Energinät AB, 556449-7575,
Överklagat beslut: 2017-03-22, dnr 2017-101672

Mål nr 1966-18

Klagande: Halmstads Energi och Miljö Nät AB, 556330-3980
Överklagat beslut: 2017-03-22, dnr 2017-101666

Mål nr 1970-18

Klagande: Härryda Energi AB, 556026-3245
Överklagat beslut: 2017-03-22, dnr 2017-101670

Mål nr 1974-18

Klagande: Upplands Energi ek.för., 717600-7735
Överklagat beslut: 2017-03-22, dnr 2017-101660

Mål nr 1977-18

Klagande: Sala-Heby Energi Elnät AB, 556181-3675
Överklagat beslut: 2017-03-22, dnr 2017-101683

Mål nr 1982-18

Klagande: Bergs Tingslags Elektriska AB, 556012-2649
Överklagat beslut: 2017-03-22, dnr 2017-101657

Mål nr 1985-18

Klagande: Mälarenergi Elnät AB, 556554-1504
Överklagat beslut: 2017-03-22, dnr 2017-101699

Mål nr 1987-18

Klagande: Tranås Energi Elnät AB, 556952-0207
Överklagat beslut: 2017-03-29, dnr 2017-101763

Mål nr 1990-18

Klagande: Ystad Energi AB, 556527-2936
Överklagat beslut: 2017-03-29, dnr 2017-101749

Mål nr 1994-18

Klagande: Mellersta Skånes Kraft ek.för., 737000-2458
Överklagat beslut: 2017-03-29, dnr 2017-101735

Mål nr 1999-18

Klagande: Västerviks Kraft-Elnät AB, 556528-1382
Överklagat beslut: 2017-03-29, dnr 2017-101747

Mål nr 2001-18

Klagande: Elverket Vallentuna Elnät AB, 556907-2134
Överklagat beslut: 2017-04-05, dnr 2017-101809

Mål nr 2003-18

Klagande: Karlshamn Energi AB, 556223-8849
Överklagat beslut: 2017-03-29, dnr 2017-101725

Mål nr 2005-18

Klagande: Vimmerby Energi & Miljö AB, 556189-4352
Överklagat beslut: 2017-03-29, dnr 2017-101746

Mål nr 2008-18

Klagande: Dala Energi Elnät AB, 556166-7758
Överklagat beslut: 2017-04-05, dnr 2017-101817

Mål nr 2011-18

Klagande: Dala Elnät AB, 556001-3715
Överklagat beslut: 2017-04-05, dnr 2017-101806

Mål nr 2013-18

Klagande: Falkenberg Energi AB, 556461-4831
Överklagat beslut: 2017-03-29, dnr 2017-101716

Mål nr 2014-18

Klagande: Kungälv Energi AB, 556083-2064
Överklagat beslut: 2017-04-05, dnr 2017-101801

Mål nr 2021-18

Klagande: Ålem Energi AB, 556179-6508
Överklagat beslut: 2017-03-29, dnr 2017-101751

Mål nr 2022-18

Klagande: Telge Nät AB, 556558-1757
Överklagat beslut: 2017-04-06, dnr 2017-101807¹

Mål nr 2024-18

Klagande: Växjö Energi Elnät AB, 556526-8512
Överklagat beslut: 2017-04-06, dnr 2017-101813

---

¹ Ei har den 5 maj 2017 omprövat beslutet på så sätt att det belopp som ska öka intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 har ökats med 68 714 tkr. Övriga delar av beslutet den 6 april 2017 lämnades oförändrade.

Mål nr 2026-18

Klagande: Härjeåns Nät AB, 556189-3198
Överklagat beslut: 2017-04-12, dnr 2017-101849

Mål nr 2027-18

Klagande: Skånska Energi Nät AB, 556497-5232
Överklagat beslut: 2017-03-22, dnr 2017-101695

Mål nr 2032-18

Klagande: Falbygdens Energi Nät AB, 556407-5165
Överklagat beslut: 2017-05-11, dnr 2017-101786

Mål nr 2033-18

Klagande: Nässjö Affärsverk Elnät AB, 556526-1459
Överklagat beslut: 2017-05-10, dnr 2017-102002

Mål nr 2034-18

Klagande: Staffanstorps Energi AB, 556447-6736
Överklagat beslut: 2017-03-29, dnr 2017-101736

Mål nr 2036-18

Klagande: Öresundskraft AB, 556089-7851
Överklagat beslut: 2017-05-10, dnr 2017-102008

Mål nr 2037-18

Klagande: Öresundskraft AB, 556089-7851
Överklagat beslut: 2017-05-10, dnr 2017-102009

Mål nr 2038-18

Klagande: Kraftringen Nät AB, 556228-1138
Överklagat beslut: 2017-05-22, dnr 2017-102094

Mål nr 2039-18

Klagande: Brittedals Elnät ek.för., 737000-0106
Överklagat beslut: 2017-05-22, dnr 2017-102089

Mål nr 2040-18

Klagande: Brittedals Elnät ek.för., 737000-0106
Överklagat beslut: 2017-05-22, dnr 2017-102088

Mål nr 2041-18

Klagande: Ellevio AB, 556037-7326²
Överklagat beslut: 2017-05-22, dnr 2017-102090

---

² Nätkoncessionen innehades vid tidpunkten för beslutet av Nynäshamn Energi AB, 559069-0995.

Mål nr 2042-18

Klagande: Ellevio AB, 556037-7326
Överklagat beslut: 2017-06-07, dnr 2017-102093

Mål nr 2043-18

Klagande: Ellevio AB, 556037-7326
Överklagat beslut: 2017-05-24, dnr 2017-101789

Mål nr 2044-18

Klagande: Landskrona Energi AB, 556803-9217
Överklagat beslut: 2017-06-07, dnr 2017-102129

Mål nr 5026-18

Klagande: Tekniska Verken Linköping Nät AB, 556483-4926
Överklagat beslut: 2018-06-21, dnr 2018-101721

Mål nr 5027-18

Klagande: Tekniska Verken Katrineholm Nät AB, 556426-8588
Överklagat beslut: 2018-06-21, dnr 2018-101722

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.